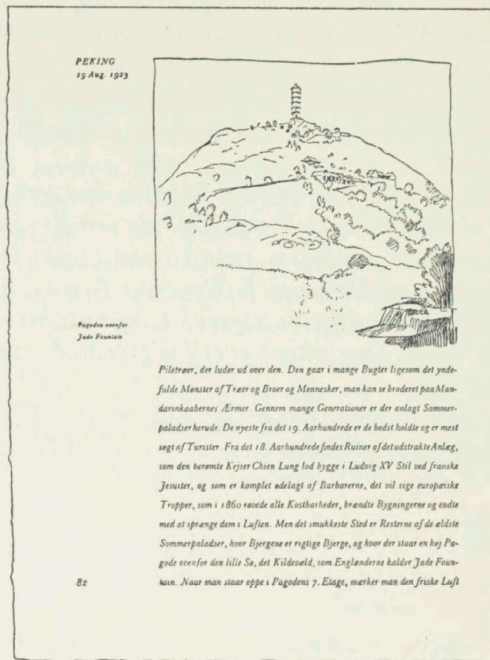

Til venstre: en Side i den originale Rejsedagbog.
 Til højre: en Side i den trykte Bog.
 Begge gengivet i $\frac{2}{3}$ Størrelse.

En Rejsedagbog.

Billedbog fra en Kinarejse af Steen Eiler Rasmussen.
 Trykt og udgivet af Bianco Luno A/S. Jul 1935.

Da jeg i 1923 fik Chansen til at foretage en Rejse til Kina, følte jeg en vis Forpligtelse til at føre Bog over, hvad jeg saa og oplevede. Jeg havde et Fotografiappa- rat med, men ingen Øvelse i at haandtere det, og da jeg ofte kun var ganske kort Tid paa et Sted for aldrig at komme tilbage dertil mere, turde jeg ikke rigtig løbe an paa en usikker Fotografering. Jeg gjorde mig derfor til Regel alle Steder at have Papir og Fyldepen med og straks tegne og skrive ned, det jeg gerne vilde fastholde. Særlig under den første Del af Rejsen blev det et meget udførligt Materiale. Senere, da jeg fik mere Øvelse i Fotografering, blev Dagbogstegningerne sjældnere. Men saa kom Blyantsskizzer af Kinesere, der ikke vilde lade sig fotografere, og Akvareller af Bygninger til; og i Peking søgte jeg at gøre mig Byens Helhed klar ved at optegne et stort Fugleperspektiv paa Grundlag af eksisterende Kort. Min oprindelige Tanke: naar Rej- sen var slut at indbinde alle de løse Blade til en Bog, blev aldrig til noget. Materialet var saa uensartet, at en Udvælgelse var nødvendig. Deraf opstod Ønsket om

at bringe en Del af Stoffet i Bogform, ikke en viden- skabelig Bog om Kina, men blot en Reportage i Teg- ninger og Tekst. Kort efter Hjemkomsten prøvede jeg at faa sat en saadan Bog op, men først nu, en halv Snes Aar efter lykkedes det mig med Kursiven af en Basker- ville Skrift, som Bianco Luno har, at opnaa den Virk- ning, jeg ønskede: Dagbogens lette Karakter oversat til trykt Bog. Formatet blev bestemt af det dejlige engelske haandgjorte Papir, som blev valgt til Bogen, og som blev anvendt ubeskaaret. For at svare til den skrevne skulde Satsbilledet være lyst, men fylde Siden godt ud, og Teksten rigelig skudt. Alt undtagen Titlen skulde have Kursivens skrevne Karakter. Det lyse og lette blev ført ud til Bindet, der med sit kinesisk-mønstrede Papir skulde være en passende Kartonnage om en Skizzebog. Fagfolk vil vide at beundre F. Hendriksens Ætsninger, hvor Stregerne er eftergraveret, saa at de overalt tryk- ker rent og koncist paa det vanskelige, men meget flat- terende Papir. De vil ogsaa lægge Mærke til, at de to Farvetryk er udført i kornet Raster. I det ene er Far- verne udskilt efter den sædvanlige firefarvetryks meka- niske Teknik, ved det andet er der anvendt en Plade for hver Farve, som ved Farvetræsnit, hvorved det har

faaet en mere personlig Karakter. Fagfolk vil ogsaa forstaa, hvilken Nydelse det har været at se sit Arbejde i en saa fortræffelig haandværksmæssig Udførelse, som Trykkeriet har givet. *Steen Eiler Rasmussen.*

To bøger af Salta.

Galsindet tyrk faar klare øjne. Æventyr med litografier. Recato 1935. Fugleskyen. Digte og raderinger. Det Berlingske Bogtrykkeri 1935.

Det er en naturlig Betragtning, der placerer Spørgsmaalet Bogkunst i det rette Plan, at en Bog er et Meddelelsesmiddel, dens Indhold er væsentligere end dens ydre Form. Det er sundt at fastholde dette: er en Bog litterært ringe, kan den aldrig blive et Stykke Bogkunst. For at et saadant skal fremstaa, maa Indhold og Iklædning kunstnerisk være af samme Vægtfylde, begge værdifulde og værdifulde paa samme Maade, saa rummelig maa man gøre Sagen. En fuldkommen Sammensmelten af Form og Stof er en Betingelse for en Bog, skal denne være smuk, en ny og levende Ting, og det skal Bøger helst. Til Pastiche, Smag, Fordom, Blicher og Wessel er Livet for kort. Dette kan være disse Liniers Motto.

Fordringen om Homogenitet er søgt tilfredsstillet i Saltos Bøger: Kusais Hændelser, Galsindet Tyrk faar klare Øjne og Fugleskyen. Kunstneren skriver dem selv, for at de bedst, i deres Fremtræden, kan danne den organiske Helhed, vi nævner som et absolut Krav. De fremfører et nyt Stof i en adæquat Form. Bestræbelsen maa være rosværdig. — Kusais Hændelser er tidligere omtalt i Bogvennen.

Galsindet Tyrk faar klare Øjne er et symbolsk Æventyr, hvor Farverne er et psykologisk Hovedmotiv. Derfor er Bogen ompændt af rødt og blaat, der holdes tilbage af hverandengang sorte Billeder, et baade kunstnerisk og økonomisk Maadehold. Dens Bind, selve den ryggesløse Hæftning (Bogbinder Oscar Riis), Forsatsen, Billedernes Placering over hele Opslaget, efter Sidsens Diagonal o. s. v., alt er søgt sammenstemt med Bogens ekstravagante Æventyrholdning. Det hele meddeler sig overraskende lystigt i alle Dele. Billederne hjælper Teksten og Teksten Billederne, saa Virkningen bliver mest mulig udtryksfuld. Hoved og Haand er hele Tiden kongruente.

Digtsamlingen *Fugleskyen* er dekoreret med Raderinger, hvoraf kun de to Originalraderinger er lavet direkte til Bogen, er de eneste, der markerer Kolumnens Størrelse. De andre, gengivne Raderinger er anvendt, fordi de i deres Indhold helt dækker Digtens Aand, er skabt ud af den samme Grundstemning. Det har været Hensigten, at Bogen skulde kvide — omtrent som en Solsort. Digtene er gjort mere forstaaelige gennem Anvendelse af den store klare Bodoni 18, en meget smuk Type. Et Crescendo er forsøgt i Solopgangs-

digtet ved at indføre Spektrets Farver i Satsen. Denne Ekspressionisme er Trykkeri og Kunstner meget stolt af.

I Teksten har Kunstneren stræbt at nedfælde sit Sind med al den koloristiske og plastiske Evne, man raader over. Disse Linier giver i sammentrængt Form baade en Længsel og et Program:

I Lyst og sorgfuld Stund min
Attraas Maal: det blanke, stærke
gaar drømmeforklaret forbi mit Dvaleblik.

At den danske Retskrivning med store Bogstaver og Tegnsætning efter forhaandenværende Skolekundskaber er bibeholdt ser naturligvis ikke godt ud i et moderne Arbejde. Man trøster sig med, at Digtene af den Grund ikke bliver mere ulæselige. *Axel Salto.*

En tospaltet bog — og nogle betragtninger over tospaltet sats i almindelighed.

Frederiksberg Have. Tegninger af Ebbe Sadolin. Tekst af Tom Kristensen, Jørn Rubow, Oluf Friis. Det Berlingske Bogtrykkeri's nytårsbog. Navers forlag.

Hvorfor en bog med to-spaltet sats?

For det første af teknisk-praktiske grunde hvor der er tale om et værk, der ligger over almindelig romanformat og et værk, hvori der skal anbringes illustrationer af uensartet størrelse. Man kan her holde to—tre standardbredder paa billederne (spaltebredde, hel side og hvad der gaar derover samt eventuelt 1½ spaltebredde med plads til billedtekst ved siden), hvad der giver en bekvem ombyrning. Og hvor der i et moderne bogværk er tale om maskinsats, bør bestræbelserne gaa ud paa at bevare denne satsblok ubrudt og ikke skære billeder ind i den. Dette er ellers næsten umuligt at gennemføre i billedværker, der er nødt til at holde et ret stort format, og man staar i en vanskelig situation, hver gang man derfor har at gøre med *det lille billede*. Det er at ødsle med pladsen at give en hel sidebredde til den, selv om man nok kan sætte billedtekst ude ved den ene side. Men det er den løsning, man oftest ser benyttet, og den er ikke saa god. En anden og naturligere maade at klare sagen paa er at holde en stor margen og sætte smaabillederne derud sammen med noter og undertitler. Saaledes er det med held gjort i „Charlottenborgbogen“ og i Steen Eiler Rasmussens nye kina-bog. Men det kan kun gøres i bøger af en ganske bestemt art.

Ogsaa i et værk, hvor teksten (som i „Frederiksberg Have“, der er udgangspunktet for disse betragtninger) bestaar af uensartet materiale, af *vers* i forskellige skriftstørrelser og endvidere forskellige afsnit, vil den tospaltede sats hjælpe til at samle dette til en rolig tekstside. Hvor det f. eks. gælder et citat af et fireliniers *vers*, er man vanskeligt stillet, hvis man har en lang tekst-

linie. Der kommer et stort mellemrum med de fire smaa linier svævende midt paa. Paa den korte spaltelinie gaar dette straks lettere.

Den anden grund til, at vi til „Frederiksberg Have“ valgte den to-spaltede sats, er, at den er saa letlæselig. Man kan her lære af *avisen*.

Avisen har valgt sin spaltebredde (som paa det nærmeste har opnaaet et internationalt standardformat) dels af praktiske grunde, og dels fordi man har fundet, at denne byder en saa høj grad af letlæselighed. Og da vi allesammen læser avis, bliver vort øje mere og mere vænnet til at indstille sig paa denne linielængde, de skriftstørrelser og de skydninger, som avisen byder.

Gaar vi fra avisen over til romanen, er forskydningerne kun smaa. I Romanen bliver skriftgraden som regel lidt større samtidig med at linien gøres længere, og specielt i den franske og engelske roman i „frakkelomme-format“ har man en yderst behagelig tekstside med linier, der ikke er for lange. (Herhjemme er vi for tilbøjelige til at gøre formatet for stort, mens man f. eks. i de moderne udgaver af „Albatros“-typen gaar i den modsatte retning og gør formatet smalt og højt — efter min mening den rette vej.)

Men hvor talen er om kunstbøger, populær-videnskabelige værker, rejsebeskrivelser o. lign., hvor der af hensyn til billederne kræves et større format, bliver spørgsmaalet sjældent løst tilfredsstillende. For naar man har den store tekstside med de lange linier, benytter man saa naturligt nok den udvej at gaa højt op i skriftstørrelse. Og saa faar man en side, som maaske nok er læselig, oven i købet paa en god meters afstand — men naar vi til daglig færdes mellem *petit*, *nonpareille*, *korpus* og deres nærmeste, hvorfor skal vi saa gaa op i nærheden af titelskrifterne, fordi der er tale om en kunstbog?

Og hvad værre er, vi faar her en tekstside, som det er yderst vanskeligt at sætte billeder sammen med. Det kan gaa godt, naar Salto laver en træsnitbog, hvor billederne kan taale en ordentlig skrift. Men hvor der er tale om skarpe fotografier eller spinkle tegninger i streg, saa kommer konflikten.

Her er det altsaa, vi kan lære af aviserne (og deres søndagsbilag!), i vore dage og i samme forbindelse kan vi lære af den bogstil, vi finder i populære franske og engelske illustrerede værker fra 50—60erne i forrige aarhundrede. Der var man gennem de lette xylograferede illustrationer tvunget til at anvende en række skriftgrader, der i størrelse ligger vore dages avisskrifter nær. Satsen var ogsaa her to-spaltet, og selv om man ødslede lidt rigeligt med rammer og dekorative streger, var bogsiderne dog prægede af klarhed og overskuelighed, selv naar der var tale om mange illustrationer.

Ebbe Sadolin.

Gode tegninger — men ikke til at reproducere.

William Long. Vildmarken. Illustreret af Mogens Bøggild. Reitzels forlag.

Det bemærkelsesværdige ved Long-Bogen er *Bøggilds* Tegninger. Set med bogvenlige Øjne er de alene bemærkelsesværdige ved den Omstændighed, at de næsten ikke kan reproducere, og det er meget mærkeligt i en Tid, hvor alle Illustrationer og Tegnere netop er saa reproducerbare. Til Gengæld er *Bøggilds* Tegninger meget smukke. Og det er jo unægteligt det, der er det afgørende. Det er reelle Tegninger, der er blevet tilgængelige for et større Publikum end de faa Mennesker, der faar Lov at blade i *Bøggilds* Mapper. Er Resultatet, Bogen, lidt svagt, maa man rette Kritiken mod Reproduktionsteknikken eller Budgettet, der begrænsede Bogens Omfang. Det er jo alligevel de gode Tegninger, der interesserer os, — hvad nytter al Verdens Sortkrids-Toner og dekorative Farveflader, som ser pyntelige ud i en Bog, hvis Tegninger er ligegyldige. Det faar saa blot en ganske formel Betydning.

Bøggilds Tegninger af Dyr er saa smukke, som de Tegninger bliver, der er tegnet med Kærlighed til Motivet og med stort Talent. Han tegner Dyrene som Dyr og med den dybeste Respekt og Beundring, uden et Moment at forfalde til en Forurening af det dyriske Væsen ved Antropomorfisme eller Sentimentalitet.

Det er igennem Erkendelsen af Dyret, det virkelige levende vilde Dyr, vi lærer at nærme os Forstaaelsen af vor egen Psyke, og først gennem Venskabsfølelsen for Dyret bliver vi Mennesker humane. „Man maa“, siger Johs. V. Jensen om Aberne, „føle med Kærlighed og Smerte for dem som for Kamerater der ikke har kunnet vinde med, og som ikke kan hjælpes.“

Derved faar saa sandfærdige Tegninger som *Bøggilds* en uddybet Betydning netop nu, hvor Bogmarkedet er oversvømmet af Produkter af Pjat, Profitjageri, Raahed og Ligegyldighed. Han benytter ikke Dyrene som Paa-skud for et Ornament, en Maner eller en sentimental Anekdote, endsig en Vittighed. Bogen er sikkert af den allerstørste pædagogiske Betydning, netop sat i Sammenhæng med de samtidige Dyrebøger. Men den vil blive oversat, fordi den er for beskeden. Reproduktionerne mangler Præcision, — en enkelt er næsten uforstaaelig. Satsen er lidt for fornem, lidt ufri, men iøvrigt omhyggeligere og smukkere end man ellers ser den her i Landet. Den samme Opgave burde tages op igen; Tegningerne gengives i Heliogravure, om fornødent i Udlandet, og i et meget større Antal. Formatet skulde være større, af salgsmæssige Grunde.

Ib Andersen.

Bøger om bogtryk.

Verein deutscher Bücherfreunde har i 1935 afsluttet Udsendelsen af et to Binds Værk, der indeholder Illustration af Bogarbejde og tilsvarende Artikler om Bogtryk i forskellige europæiske Lande og U.S.A.

Tager man The Studios Specialudgave „Art of the Book“ fra 1914 og disse to Bind, faar man et godt Indtryk af en Udvikling, der er gaaet i den rigtige Retning fra en rigelig Anvendelse af Ornamentter til een Typografi. I vor Tids smukke Bog kan man ikke mere camouflere en svag Typografi med smukt tegnede Rammer, Initialer og Ornamentter — nu er det selve Skriftten og dens Behandling, der er afgørende.

Indenfor denne tyveaarige Periode danner „Buch und Buchkunst“ med sine to Bind en Afdeling for sig. Da Forordet til første Bind blev skrevet, var der endnu megen Usikkerhed overfor Bogens fremtidige Form, for den elementære Typografi var paa det Tidspunkt en farlig Angriber af alt traditionelt. Forordet i første Bind lægger da heller ikke Skjul paa, at Hensigten med Værket mere er en Demonstration for at vise den traditionelle Typografis Levedygtighed end en Præsentation af et vist Tidsrums Bogproduktion. Medens første Bind blev fuldent og under Forberedelsen af andet Bind er der sket en væsentlig Ændring; den elementære Typografi er ikke mere nogen Fare, den har naaet Kulminationen og koncentrerer sig væsentligst om merkantile Arbejder.

Der er ikke Tvivl om, at „Verein deutscher Bücherfreunde“ betragter den elementære Typografi som et Fremmedelement, der lykkelig er blevet neutraliseret. Det er rigtigt, for saa vidt man kun tænker paa Bogen som en større ubrudt Tekstmængde, Romanen f. Eks., og det gælder navnlig de eksklusive Bøger, der er gengivet i „Buch und Buchkunst“. Men i det daglige Livs Bøger er Forholdet anderledes, særlig illustrerede Bøger, der jo ikke har noget egentlig Forbillede i den Typografi, der er Grundlaget for den traditionelle Typografi. Her er der sket en væsentlig Ændring, der mere er betinget af et Hensyn til moderne Satsteknik end af en ny æstetisk Opfattelse i sig selv. Man kan kritisere den nye Retning, men den har bragt et stort Gode, som opvejer meget andet: Bogtrykkerne har lært at arbejde selvstændigt, og Bogtrykket er dermed bragt ud af et Dødvande, som let kunde have medført Tilbagegang.

Jan Tschichold, som skrev „Die neue Typographie“, der var meget ensidig og aggressiv, har i Aar udsendt den mere spagfærdige „Typographische Gestaltung“, en Lærebog for Sættere. Men udover dette snævre Formaal bliver den tillige automatisk en Redegørelse for, hvor stort et Omraade den elementære Typografi dækker, og naar man læser Afsnittet om Bogarbejder, bliver

man klar over, at dens Indflydelse paa Formen har været meget ringe udover det, der er nævnt ovenfor. Endogsaa en saa væsentlig Ting som Anvendelse af Grotesk til Bogsats er opgivet; ikke fordi Forfatteren anser Snittet for uanvendeligt til dette Brug, men fordi der endnu ikke er tegnet en tilstrækkelig god Grotesk. Indtil dette sker, anbefaler han at benytte Empire-skrifter (Bodoni o. lign.), et Raad man dog ikke bør følge helt kritikløst, da disse Skriftsnit stiller særlige Krav til Liniemellemrum og Papir, som kun sjældent kan opfyldes.

Betydningen af Bøger, som de her omtalte, ligger deri, at man kan faa et Udgangspunkt for sit Arbejde og for Bedømmelsen af Bøgers typografiske Kvalitet, og derfor har de Interesse baade for Bogens Arbejdere og for deres Venner.

con.

Jan Tschichold og billedkunsten.

Hvis man er interesseret i at give Brevpapirer, Fakturaer og lignende Tryksager en klar og tidsbesparende Form, kan man ikke finde nogen bedre Læremester end Jan Tschichold, der i sin nye Bog *Typographische Gestaltung* (Basel 1935) gentager de kloge Anvisninger, som hans Debutarbejde *Die neue Typographie* bragte om disse Spørgsmaal. At vi læser fra venstre til højre, kan Tschichold nok have Grund til at hamre fast, for denne simple Kendsgerning er fløjet hen over Hovedet paa mange af hans Efterlignere.

Naar Tschichold er saa haandfast i sin Behandling af visse Accidens-Tryksager, undres man over, at han paa andre Punkter virker doktrinær og svævende. Han gør i den nye Bog S. 64—66 Rede for, hvorledes man i en firkantet Flade kan skabe Sammenhæng mellem geometriske Figurer som en Streg, et lille Kvadrat og en større cirkelrund Plet. Maaske det lyder besnærende første Gang; men ærlig talt — afleder ikke denne Tale om „Spænding i Fladen“ Opmærksomheden fra det, som ogsaa for Tschichold ellers er det væsentlige, nemlig Arbejdet for at gøre Satsen letlæselig og udtryksfuld? En ny Prydstil kan komme til at kvæle de sunde Spirer!

Det er nødvendigt at advare mod den „konkrete Kunst“, som Tschichold er saa glad for. Han vover sig langt ud, naar han mener, at Fotografiet har overflødiggjort Naturalismen i Malerkunsten. Det er et stift Stykke, at 100 Aars Billedkunst bliver fejlet til Side til Fordel for abstrakte Billeder, der bestaar af Striber, Trekanter, Cirkler o. l.

El Lissitzky, John Heartfield o. a. har udført fortrinlige Fotomontager; men herfra og til Størsteparten af de Konstruktioner, som man nu skal kalde „konkret Kunst“, kan der ikke bygges Bro.

E. Z.

En bog om papir.

Armin Renker: Das Buch vom Papier. Insel Verlag, Leipzig. (Illums bogafdeling).

Et værk, der henvender sig til papirinteresserede Liebhabere („papiromaner“) og fagfolk indenfor boghaandværket, og behandler *papiret*, dets historie og teknisk i letlæselig populær form. En samling morsomme gamle billeder og prøver paa vandmærker afslutter teksten, og af særlig interesse er bilagene, der bestaar af en righoldig række papirprøver. Der indledes med en stump papyrus, der endnu fremstilles i en lille siciliansk by (og som ifølge teksten snarere burde høre ind under snedkernes domæne, da det i sin fremstilling egentlig er en slags tyndt krydsfinér!), samt et stykke ægte pergament fra en gammel tysk papirfabrik. Noget japansk rispapir og haandbøttepapir faar det til at krible i ens fingre, tyske fabrikker viser fornemme produkter bl. a. det silketynde bibeltrykpapir, der fremstilles i den lille Schwarzwaldby Gernsbach, og en engelsk fabrik viser det gediegne, haandgjorte bøttepapir, en slags som man ikke møder hver dag. E. S.

To illustrerede bøger.

H. C. Andersen. Skyggen. Tegninger af H. Jensenius. Navers forlag. Hans Hvass. Dyrene derude. Tegninger af Sikker Hansen. J. H. Schultz.

To bladtegnere har illustreret hver sin bog, og begge har de med held overført den teknik, de til daglig har lært af rotationspressen til den mere fintmærkende bogtrykmaskine.

Jensenius har suppleret sine stregtegninger med lette mellemtoner, en teknik som kunstnerne i det attende aarhundrede særlig var mestre i (men der er altsaa ikke stræbt efter nogen speciel tidskolorit eller pastiche ad denne vej, da H. C. Andersen-tidens grafiske stil jo i saa udpræget grad var pennetegningens i den spinkle xylografiske gengivelse). Her var det imidlertid sepiatoner, men *Jensenius* bruger den indigoblaa blækfarve, som er truffet saa godt i gengivelserne og staar smukt til de sorte tryksider.

Reproduktionerne er foretaget i *udskrabt auto*, hvad der jo altid er en farlig fremgangsmaade, da det udsparede hvide ofte kommer til at staa som huller, der ødelægger tegningens stofvirkning. Men disse farer har *Jensenius* lykkeligt undgaaet ved dels at holde disse mellemtoner klare og præcise, og samtidig saa lyse op imod udskrabningerne, at overgangen ikke bliver saa brat. (Man maa altsaa regne med den tone, som de lyse partier af tegningen altid bliver sat ned i reproduktionerne, og altsaa holde den endnu en tand lysere.)

Sikker Hansen har uden ændringer bibeholdt den teknik, som han benytter til de kolorerede søndagstillæg: at holde de enkelte farveflader rene og i ubrudte streg-

clicheer. Til hver cliché har han udført en tegning, selv om det kun er et lille penselstrøg, der bliver til en rød farveklat paa et egern. Derved kommer tegningerne til at staa klart og præcist, og den sorte bibeholder sin fulde kraft, som man har den i ren streg eller sortkridtstoner, hvad der ellers er saa vanskeligt at opnaa i farvetryk. E. S.

Forening for Boghaandværk's Repræsentantskab er for Tiden beskæftiget med Udvælgelsen af det bedste Bogarbejde for 1935. Udvælgelsen vil foregaa af Aarets samlede Bogproduktion, og der er foreløbig indsendt et større Udvalg af Bøger.

FORENING
FOR BOGHAANDVÆRK

Formand: Museumsinspektør *Erik Zahle*, Heslegaardsvej 47. Telefon: Helrup 2550.

Sekretær: Bogtrykker *Johan Olsen*, Pilestræde 32. Telefon: Central 3371 og 7133.

Kasserer: Bibliotekar *Victor Madsen*, Det kgl. Bibliotek. Telefon: Central 4444 og 11,444. Foreningens postkonto: 29977.

Medlemmer af Forening for Boghaandværk modtager gratis dels de *bøger*, foreningen udgiver, dels „*Bogvennen*“, der udkommer med et par hefter aarlig. Medlemmer har gratis adgang til de af foreningen arrangerede *udstillinger*. Foreningen holder i vinterhalvaaret *møder* med foredrag fortrinsvis om emner, der berører flere af de fag, der beskæftiger sig med bogens fremstilling, færdiggørelse og spredning.

Indmeldelser i foreningen sendes til kassereren, bibliotekar *Victor Madsen*, Det kgl. Bibliotek, København K. Kontingent 10 kr. aarlig (for bogfagenes medhjælpere og arbejdere 5 kr.).

„*Bogvennen*“.

Redaktør: Tegneren *Ebbe Sadolin*, Kongensvej 22. København F. Telefon: Gothåb 1355 y.

Alle artikler fremsættes for forfatterens eget ansvar. Hefter af „*Bogvennen*“ og de ældre publikationer, hvoraf oplag haves, kan bestilles hos foreningens kasserer.

Annoncer til „*Bogvennen*“ modtager foreningens sekretær.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S.
Papir fra A/S De forenede Papirfabriker.

BOGVENNEN

MEDDELELSER FRA FORENING FOR BOGHAANDVÆRK
REDIGERET AF EBBE SADOLIN

ERIK WERENSKJOLD:
ILLUSTRATION TIL „FAMILIEN PAA GILJE“

SEPTEMBER

1936

A. BILLOW: DE 14 BEDSTE BOGARBEJDER	101
HENRIK BRAMSEN: IM GRÜNEN —	104
H. HVENEGAARD LASSEN: FOLKEBIBLIOTEKERNES KRAV	106
IB ANDERSEN: NATURALISTEN.. ..	108
K. BORCHSENIUS: DET SIDSTE AARS KUNSTBØGER	111
BOGANMELDELSER	114
MINDRE MEDDELELSER	116

I KOMMISSION HOS BOGHANDELEN; RASMUS NAVERS FORLAG

6

F. E. BORDING^{A/s}

MEINUNGS GADE 8 · KØBENHAVN N · TLF. 4671

BOGTRYK LITOGRAFI OFFSET

Specialafdeling for

PARAGON

Kasseblokke og Gennemskrivningsbøger samt Formularer i endeløse Baner

Bogbind

Speciale:

Restaurering af gamle Bøger

AXEL NIELSEN

Studiestræde 25
Telefon Byen 1138 u

Sjældne og kostbare

BØGER

købes og sælges

Altid ca.

300.000 Bøger paa Lager

Forlang Katalog

Herm. H. J. Lynge & Søn

(C. A. Reitzels Antikvariat)

Løvstræde 8 . Kbhvn. . Grundlagt 1853 . Tlf. 5335

Van Goghs Breve

i Udvalg og oversatte af **Kai Flor**

udkommer i November

Berlingske Forlag